Ч. 255 | Второк 12 (24) падолиста 1896. | Рік VI

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Редакция і Адміністрация: улиця Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жадане і за зложенем оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої“.

Передплата у Львові в бюрі дневників Люд. Пльона і в ц. к. Староствах на провінциї:

на цілий рік зр.	2·40
на пів року „	1·20
на чверть року „	—·60
місячно . . „	—·20

Поодиноке число 1 кр.

З почтовою пересилкою:

на цілий рік зр.	5·40
на пів року „	2·70
на чверть року „	1·35
місячно . . „	—·45

Поодиноке число 3 кр.

Доля еміґрантів.

(Дальше).

Рускі еміґранти були змушені шукати ліпшого зарібку і працюючи по дорозї приїхали до Філядельфії, де їх стрітили краяни і показали дорогу до консуляту. Консулят тамошний за посередництвом ц. і к. консуляту в Бремі завів переговори з фірмою Місле๙р, щоби виробити виходцям вільний перевіз до Канади або зворот всякої страти. Фірма Міслер однакож заявила, що виходцям лишила повну свободу, куди хотять їхати, звернула однакож їх увагу, що правительство не журить ся виходцями, а Парана так єсть переповнена рускими еміґрантами, що власти тамошні нікого не приймають, що впрочім доказує виданий в червни с. р. заказ еміґрациї Галичан до Бразилії. На дальші питаня еміґрантів, куди мають в північній Америцї іти, мав Міслер звернути їх увагу на Джорджію і Тексас, де ще найліпше і де в єго кольоніях можуть через кілька днів в тиждни працювати, призначаючи прочі дни тиждня на обрабляне ґрунтів закуплених або наймлених. Еміґранти недовго надумуючись вали вибрати Джорджію. Описуючи користи і мідносини тої провінциї, мав Міслер запримітити, що жалуючі ся рускі еміґранти не будуть нігде вдоволені, бо мають мало охоти до працї і хотять управляти ті самі плоди, що в своїй вітчині, підчас коли в Джорджії зі взглядів на сусїдство великих міст управляє ся городовину, виноград і овочі. Заявив наконець, що готов тим пятьом родинам заплатити перевіз з Філядельфії до Манітоби.

Оба ті случаї доказують, на які страти виставляють ся легковірні еміґранти; посередництво властий консулярних в виду аґентів захланних на зиск найчастїйше не доводить до ніякої цїли, бо еміґранти не можуть поставити ніякого доказу, що стали ся жертвою визиску.

II.

До ц. і к. консуляту в Дженові зголошують ся бетнастанно еміґранти, вертаючі з Бразилії, просять, щоби їм дати можність вернути безплатно до рідного краю і жалують ся на визиск аґентів та на нелюдяние обходжене ся з ними в Бразилії та на лютий завід, якого там зазнали. В протягу місяця вересня прибуло до Дженови кілька родин еміґрантів, котрих зізнаня зложені в консуляті, в скороченю так звучать:

Михайло Яницкий з Пробіжної, повіта гусятиньского, з жінкою і двоїма малими дїтьми виїхав в червни с. р. на Брему за намовою тамошного аґента Міслера, котрий дав єму знати, що в Бразилії не платить ся зовсїм податків, що там найкрасша худоба і найліпша земля. Продав хату і около 2 морґи ґрунту за 600 зр., за подорож до Бреми заплатив 50 зр., за карту корабельну 185 зр. У аґента Міслера в Бремі зміняв гроші і платив по 12 зр. 50 кр. за дукат. В Бразилії міняли єму 10 зр. за 12 мільреісів (т. зн. за половину вартости), в Парані і Аква Мареля перебув місяць і переконав ся, що земля єсть зовсїм неурожайна і що навіть такої не хотять розділяти. Декотрі чекають і цїлий рік та не можуть дістати ґрунту. Переконав ся, що добрі вісти дістають ся звідтам в той спосіб, що листи висилає ся на руки аґентів, а ті їх фальшують. Аґенти взяли всю переписку в свої руки вмавляючи в еміґрантів, що почта висилає лиш ті листи, котрі они надають. Бразилїйскі жовнїри змушують еміґрантів, щоби они віддавали їм свої жінки і дїти. Молодих еміґрантів змушують до службы у войску; в послїдних місяцях діяло ся так з причини непорозуміня межи удїльними державами. Капітан корабля, котрим Яницкий вертав, змусив єго заплатити ще раз за перевіз жінки.

Семен Бакуменко з Загіра (повіта брідского) виїхав разом з жінкою і двоїма дїтьми перед роком, продавши ґрунт за 200 зр. Всї ті гроші видав в дорозї. В Куритибі працював за муляря і заробляв на день 6 мільреісів, що виставало ледви на удержане. Нужду в кольоніях годї описати, спека нечувана, а Европейцї терплять дуже від укушеня мух: тіло їм пухне і роблять ся рани. Жовнїри бють еміґрантів і рабують. Еміґранти не мають хат, кольоністи покидають цїлими гурмами свої ґрунти. Яко муляр мав Бакуменко дуже мало роботи, бо нема будівель. Нашим еміґрантам труднїйше знайти заробок, бо не знають мови. Богато селян, що мали по 1000 зр. і більше, все стратили.

Данило Кость з Опак, повіта золочівского, виїхав сам, маючи карту корабельну і 80 зр.; поїхав до провінциї Санта Катаріна і там працював при будові доріг. Кольонії не хотів

4)

Дещо з технїки.

II.

Квадратове колесо. — Perpetuum mobile. — Автомати. — Штучні руки і ноги. — Тайні замки і колодки.

(Дальше).

Споріднені, що так скажемо, духом з вічним саморухом суть т. зв. автомати або самороби. До сего послїдного слова мусимо тут зараз дати маленьке пояснене. Грецке слово „автомат“ значить то само, що руске „саморух“. Але, як вже знаємо, не може бути машини, котра би сама від себе порушала ся, а автомати не лиш порушають ся, але й роблять ще якусь роботу, звичайно таку, яку повинен би робити чоловік руками або взагалї своїм тїлом. Для того автомати називаємо по руски „саморобами“.

Автоматів єсть нинї дуже богато і они звістні досить загально та мають в промислї навіть дуже велике значінє. Винаходом їх займало ся і займає ся богато винахідців, навіть не послїдних, а декотрі з автоматів суть дїйстно так зручно і штучно придумані, а при тім показали ся і так практичними, що чоловіка бере не лиш диво, але й радість, коли на них дивить ся. Але винахід автоматів не належить до найновійших часів, а хоч би лиш до нашого столїтя; автомати мало що не так старі, як сьвіт і знаходили ся вже в глобокій старинї; в наших часах число їх лиш прибільшило ся. Кому-ж не звістна грецка казка про бога Гефайста (Вулькана), небесного коваля, котрий зробив собі був із золота дві служниці, що помагали єму ходити, взявши єго попід руки? Але не лиш самі боги займали ся у Греків винаходами автоматів. Подібні дві ходячі статуи придумав був ніби то також грецкий будівничий, Дайдальос, а Пітаґоресів ученик, математик, вожд і муж державний, Архітас з Таренту, видумав бу знов якогось голуба з дерева, що сам літав. Славний грецкий учений, Арістотелес, говорить в своїх письмах також про автомати. Він каже, що автоматом єсть така річ, в котрій, коли порушити якусь часть єї з верха, то порушають ся також і другі єї части. Близше він тих автоматів не описує, але із самої згадки про них видко, що они були вже звістні стародавним Грекам. В Геркулянум (старім римскім містї, засипанім в 79 р, по Хр. підчас страшенного вибуху огнистої гори Везувія) відкопано бронзову статуу богинї Дияни, котрій, коли єї відповідно уставити, виступають сльози з очий. Статуа та знаходить ся тепер в музею в Неаполи.

Чим близше до нас, тим частїйше появляють ся автомати. В другім столїтю по Христї були по церквах автомати зовсїм такі, як тепер н. пр. де по містах ті, що викидають коробки з сїрниками або кусні чоколяди. В маленьку шпарку в стінї кидало ся якийсь дрібний гріш і в тій хвили перехиляла ся мисочка від важки та виливала трохи сьвяченої води і зараз по тім замикала ся. Розповідають, що славний німецкий учений, знаний під своїм латиньским іменем Albertus Magnus (Альберт Великий, ґраф Альберт з Больштедт, домінїканин а опісля епіскоп), котрого задля єго великого знаня фізики і механїки та взагалї наук природних уважали за чарівника, зробив був собі около 1250 р. чоловічка (homunculus), котрий отвирав гостям двері, а отворивши кланяв ся їм.

Через цїлий час середних віків не займали ся люди ніякими иншими винахадами так дуже, як автоматами, аж наконець около 1500 р. винайдено годинники, порушані пружиною. До того часу були лиш сонїчні і водні годинники та годинники порушані вагами. По винаходї пружинових годинників почало число автоматів що-раз більше збільшати ся. За машину до них служив прилад годинниковий. Але того рода автомати були більше лиш забавкою. В Норинберзї зроблено на повитане цїсаря Максимілїяна I величезного орла, котрий при помочи уміщеного в нїм приладу годинникового кивав головою і бив крилами, ніби летів. З того часу пішло також в звичай, котрий остав ся аж до наших часів, уміщувати на самих годинниках всїлякі автомати. Найславнїйший того рода годинник єсть на штрасбурґскім соборі, зроблений ще в роках 1547 до 1580, а відновлений в 1838 до 1842. Скоро на годиннику вибє дванайцята година, виходять 12 апостолів і піє когут та бє крилами. Звістні також загально, але рідкі вже тепер т. зв. шварцвальдскі годинники, на котрих за кождою годиною вискакує зазуля і кукає тілько разів, кілько годин минуло.

Трохи инший напрям надали автоматам

приняти, бо там давали лиш ялову землю в горах і лїсах. Еміґрантам вимирали всї дїти, старші нездужали на малярию (пропасницю) і инші недуги. Померших не хоронено на кладовищах, бо тамошні люди не уважають еміґрантів за католиків. О заробок трудно. Правительство не дає живности, треба єї купувати за власні гроші, а хто їх не має, гине з голоду. За роботу не платять зовсїм або дуже неправильно. Нужду годї описати. В бараках збиткують ся над людьми. Кость видів еміґрантів, котрі вже від 10 лїт перебувають в Бразилії, а ледви могли поставити собі хату. Зажиточних селян не видїв зовсїм. Худоби не можна держати, бо лиш в декотрих сторонах єсть добра паша а впрочім найбільше голих гір.

Подібно розповідали Яков Дуда, Іван Задвірний і Василь Бдїль з Дахнова, повіта чесанівского, котрі перебували місяць в Куритибі, а карти корабельні дістали від аґентаМіслера з Бреми.

Перегляд полїтичний.

Зачувати, що Рада державна буде радити до 19 грудня, а відтак розпічнуть ся різдвяні ферії. Дебата буджетова потягне ся мабудь аж до половини сїчня, а відтак Рада державна буде розвязана. Нові вибори будуть розписані мабуть на другу половину марта. Зачувати також, що галицкий сойм буде скликаний 29 грудня, а відтак буде відрочений аж до 20 сїчня.

Велику сензацию зробила в Римі гостина міляньского архієпіскопа кардинала Феррарі у короля і королевої. Кардинала уважають загально за рішучого противника теперішного ладу в Італії, а гостину єго у короля уважають за якусь місию з припорученя Папи. О що розходило ся, доси нїхто не знає. Король приняв кардинала з дуже великими гонорами і завів єго до королевої, де була також і королева портуґальска. По гостинї відвів єго король аж до головних оходів і чекав там доти, доки аж кардинал не відїхав.

Новинки.

Львів дня 23 падолиста 1896

— **Курс машиністів.** На основі розпорядженя ц. к. Міністерства просьвіти відбуде ся в державній школї промисловій в Кракові в сїм роцї шкільним осьмий курс для обслугуючих машини і кітли парові, а то почавши від грудня с. р. до кінця марта 1897 р. в 6 годинах науки кождого тиждня. Зараз по єго скінченю розпічне ся шестий з черги курс для машиністів ведучих льокомотиви, на котрий можна вписати ся лише по окінченю курсу для машиністів або на основі вступного іспиту. Зголошувати ся на курс треба в днях 29-го і 30-го падолиста с. р. і виказати ся сьвідоцтвом окінченої школи народної та бодай шестимісячною практикою слюсарскою, котлярскою або при кітлї чи машинї паровій. Кождий, що вписує ся, платить 1 зр. на наукові средства і від тої оплати нема увільненя. Инших оплат нема. По окінченю курсу видають ся сьвідоцтва.

— — **Надзвичайні загальні збори наук. товариства ім. Шевченка** відбудуть ся 8-го н. ст. грудня с. р. о годинї $9^1/_2$ рано в комнатах „Рускої Бесїди“ у Львові (ринок ч. 10, I. поверх). На порядку дневнім зборів поставив Видїл товариства: 1) зміну статутів товариства і 2) відклик 15 членів товариства в справі виповіди в друкарни товариства печатаня часописий „Дїло“ і „Батьківщина“ з початком року 1897.

— **Товариство руских женщин в Перемишли** устроює в сали „Сокола“ представлене аматорске: Комедию в трех діях „На добродїйні цїли“ Григория Григориєвича. День представленя буде небавом означений (на перші днї грудня). Чистий дохід призначений на убраня для убогої шкільної молодежи.

— **Нову читальню „Просьвіти“ і крамницю** при читальни отворено в Кобильници рускій, повіта яворівского. Гроші на крамницю зложили члени читальнї. Щасть Боже!

— **Коби таких богато!** Один господар в Тироли видобув на своїм поли одну бараболю, що важить 1 кільоґрам і 270 грамів.

— **Пригода на зелїзници.** Мішаний поїзд ч. 1854 наїхав дня 21-го с. м. на шляху Борислав-Дрогобич на вози витягнені з фабрики братів Ґартенберґів. Та пригода крім ушкодженя одного з тих возів товарових не мала нїяких инших наслїдків.

— **В Коростнї** коло Хирова виратував дня 18-го с. м. почтмайстер Йосиф Бравнер з нараженем власного житя селянина з ріки Стрвяжа. Селянин вїхав з возом наладованим деревом у воду, котра єго пірвала і несла.

— **Пошести.** В Перемишли ширить ся епідемічно кір і скарлятина. Також і у Львові богато дїтий занепадає на ті недуги.

— **Уважайте на дїти!** В Шипинцях, селї кіцманьского повіта на Буковинї, пішла селянка Мария Ілюк на подвіре, аби начерпати з кирницї води; між тим єї дво--лїтний синок Григорий став сувати горшки на кухни і повний горнець кипучої води вилив ся на него, так, що він за кілька годин серед страшних мук помер.

— **Княжий роман.** Великий скандал, про який доносять з Риму, міг би собі бути зовсїм невеликий і звичайний, коли-б головної ролї в нїм не відограла княжна Ельвіра Бурбон, дочка інфанта Дон Карльоса. Гостячи в Римі у княжої родини Массімо, она змовила ся з 45-лїтним і жонатим вже чоловіком, малярем Фолькі і втїкла з ним.... на волю. Она мала забрати з собою щось на 300.000 всїляких дорогоцїнностий, отже дорога повинна постелити ся гладко. Задержавшись одну добу в якімсь готелю в Ґенуї, залюблена пара виїхала відтак до Парижа.

— **Помер** о. Єроним Костецкий, греко-кат. парох в Збаражи, в 46-тім роцї житя а 23-тім сьвященьства.

Телеґрами.

Тернопіль 23 падолиста. Технїчно-полїцийна комисия відбула в днях 18 до 22 падолиста ревізию ново збудованої лїнїї Тернопіль-Теребовля-Копичинцї і знайшла як лїнїю так і всї єї урядженя відповідними до відданя єї до публичного ужитку. Торжественне відкрите нової лїнїї п. міністром зелїзниць відбуде ся 24-го падолиста.

Відень 23 падолиста. Вчера о 5-ій годинї відбув ся двірский обід, в котрім взяли участь

у 18-ім столїтю французскі винахідцї Вокансон (Vaucanson) і Дро (Droz). Вокансон показував в Парижи в 1738 р. дві фіґури представляючі людий, з котрих одна грала сама на флєтї, а друга на клярнетї, і штучну качку, котра їла. Старший Дро (батько, механїк і годинникар в Ля Шо-де-Фонд) зробив був фіґуру представляючу хлопця, котрий писав. В руцї того хлопця був уставлений такий механїзм, що неживий хлопець при єго помочи порушав не лиш рукою, але й пальцями та брав перо до руки і писав. Молодший Дро (син попередного) зробив був знову автомат, представляючий молоду дївчину, котра рушала руками і пальцями та грала на фортепянї, а при тім повертала головою і очима та нїби дивила ся на ноти, зовсїм як жива особа. Відогравши якийсь кусник, вставала і кланяла ся гостям. Того рода автомати, подібні до живих людий названо „андерїтами“. Від сеї пори настав у винаходах двоякий напрям. Одні винахідцї силували ся винайти такі автомати, котрі би не лиш порушали ся і щось робили, але навіть і говорили як чоловік; другі знов старали ся надати їм більше практичне значінє, видумати автомати, котрі би грали. Механїк і годинникар, Кавфман, в Дрезднї робив годинники, котрі рівночасно грали на флєтї і на гарфї. Єго син Фридрих зробив андеріта, котрий грав на трубі, а в спілцї з батьком придумав був кілька родів самограючих інструментів як: бельльонїон, гармонїхорд і симфоніон. Син Фридриха придумав був т. зв. оршестріон, котрий сполучав в собі всї винайдені до 1851 р. самограючі інструменти. Наконець теперішний їх наслїдник Герман Фридрих Кавфман видумав т. зв. квартетовий оршестріон зложений з фортепяну, фаґоти, клярнета і обої.

Під конець минувшого столїтя наробила була не мало дива т. зв. говоряча машина Кемпелєна. Кемпелєн був родом з Пресбурґа. Вступивши на службу до цїсарскої придворної канцелярії у Відни, дослужив ся там становища придворного радника і займав ся винаходом говорячого автомата. В 1788 р. зробив він був перший такий автомат. Була то скриня на метер довга а пів метра широка з мішком до дутя. В скринцї тій були уміщені всїлякі клапи, бляшки і вентилї, а коли було подути мішком, то із скринки виходив голос, дуже подібний до голосу малої, чотиролїтної дитини. Кемпелєн завзяв ся був конче винайти таку машину, як людска голова, котра би так само говорила як чоловік. Розуміє ся, що то не удало ся і не могло удати ся, хоч Пош в Берлинї в 1828 р. значно був поправив автомат Кемпелєна. Той сам Кемпелєн придумав був також такий автомат, котрий грав в шахи і свого часу наробив був великого дива. Однакож по правдї не був то автомат в цїлім значіню того слова, лиш зручне обманьство. Цїлий сей автомат представляв рід скринки, подібної до столика, на котрім стояли шахи, а коло столика сидїв Турок. Хто з гостий хотїв, приступав до столика і грав з Турком. Посунув гість яку фіґурку на шахівници, то посунув зараз і Турок другу, зовсїм так розумно, як би живий чоловік. Тимчасом то сував лиш малого росту чоловік, котрий сидїв поза ним схований так, що видїв шахівницю і відповідно до того, як посував грачий гість, порушав і він рукою Турка а той знов шахами. По смерти Кемпелєна купив був той автомат механїк Леонард Мельцль (той сам, що винайшов прилад до даваня такту при граню н. пр. на фортепянї т. зв. метроном) і возив ся з ним по всїх містах та показував за гроші, аж у Філядельфії в Америцї впали Американцї на слїд того обманьства і в 1854 р. відобрали єму ту машину і спалили.

Із сеї короткої історії автоматів видимо, що були то первістно машини, котрим надавано вид чоловіка або якоїсь звірини, а котрі при помочи уміщеного в них і скритого перед очами зрителя механїзму або наслїдували природні рухи чоловіка і звірят або виконували якусь роботу, котру міг робити лиш живий чоловік або звіря. Того рода автомати мали довгий час лиш значінє якоїсь забавки і робили враженє лиш поверховно. Практичного значіня не мали майже нїякого. Аж в новійших часах почали винахідцї надавати їм що раз більше практичности. Зразу уживано автоматів яко забавок для дїтий і предметів для вистав склепових, щоби ними вабити людий. То значінє мають они ще у великій части й нинї. Бігаючі миши, їздячий візочок, медвідь, що держить мосяжні тарельчики і грає ними, швець, що шиє дратвою чоботи, позіває і завертає очима, маляр, що портретує якусь паню і штуркає єї в ніс паличкою, коли она здрімає ся і нахилить голову, кухарка, що меле каву і т. п. — то все автомати, котрі можна ще й нинї побачити в торговлях дитинячих забавок або на виставах склепових, до котрих они ваблять нераз і велику товпу людий. То знов уживано таких автоматів до окраси деяких публичних льокалїв. У Відни н. пр., в т. зв. римскій лазни, був свого часу, а може ще й тепер єсть в сали, де гостї убирають ся, цїлий ряд автоматів, предсталяючих ріжні роботи. В горі під стелею була штучно зроблена з маси паперової цїла околиця, представляюча гори і скали з лїсами і замками на них, нїби десь над рікою, чи над озером. В скалах були виковані тунелї. На одній скалї стояв вітрак і порушаючи махами нїби молов; за хвилю засвистала льокомотива і з тунелю виїздив цїлий поїзд зелїзничий, їхав дорогою, викованою в скалї і заїздив до другого тунелю з противного боку; сподом по водї плив пароход. При тім всїм грала ще й музика укрита десь за тим автоматом. В иншій сали була знов величезна голова Хінця, котрий від часу до часу вивертав долїшну губу і виливав воду. Сї автомати притягали дуже людий до лазнї; своїх і чужих

сербский король, мінїстер війни Франасович і проча дружина короля, Найдост. Архікнязї Отто, Людвик Віктор, Евген і Райнер, сербский посол Сімич, мінїстер справ заграничних ґр. Ґолуховский, президент мінїстрів ґр. Бадені і мінїстри Каляй, Кріґгамер і Йошіка.

Відень 23 падолиста. Вел. кн. Николай Николаевич в супроводї Найдост. Архікн. Оттона був вчера перед полуднем в уїзджальни, де відбувала ся продукция дресури. Опісля був вел. кн. Николай на снїданю у Архікн. Оттона а відтак оглядав двірскі стайні, де прибули також Архікнязї Людвик Віктор, Евген і Отто та Архікняг. Мария Йосифа.

Рим 23 падолиста. Мінїстер Сіне сказав в своїй бесїдї перед виборцями в Карманьоля, що держави тридержавного союза приняли з вдоволенем вість о заключеню мира з Абесинїею. Італїя хотячи удержатись на становищи великої держави в Европі мусїла зречи ся охоти стати великою африканьскою державою. Італїя волить працювати на национально економічнім поли а мир дозваляе їй в спокою займати ся справами кольонїяльними та реформою фінансовою і войсковою.

Бордо 23 падолиста. Підчас вибору посла побідив социялїст Ферре свого противника Декре, але коли оголошено результат вибору помер нагло.

Переписка зі всїми і для всїх.

☞ Всїх тих П. Т. промисловцїв, купцїв, крамарів і ремісників, котрі схотять нам прислати свої адреси, просимо, щоби подавали точно, хто і що виробляе, місце і почту. Розуміе ся, що ми не можемо бодай на разї і як стій нагилити комусь чи то якусь роботу чи купця або місце збутку, і того просимо навіть не вимагати від нас, бо то майже не в нашій силї. Але вже само оголошене адрес може дуже богато помочи, коли не за першим разом то за другим, третим а ми будемо по кілька разів подавати адреси. Все-таки хтось довідае ся і купить або дасть заробити. Коли-ж би ми самі розвідали щось користного для тих, що нам подають адреси, то самі їх зараз увідомимо о тім. Питаня і адреси просимо присилати на імя редактора Кирила Кахникевича, а пробки, взірцї та окази ще й з додатком: ул. Личаківска ч. 58.

О. Вас. Калитовский в Трійци: Прислана Вами минувшої суботи птиця не конче належить до великої рідкости в нашім краю, але все таки есть рідка, бо лиш залїтае до нас, а у Ваших сторонах есть навіть дуже рідка. Есть то самичка з породи качок, званої трачами (Merginae). Специяльно ся птиця зве ся трачем карликом або качкою монашкою (Mergus albellus, Zwergsäger або Eistaucher також Merg або Sternente). Самчик есть у весїльнім пірю білий, межи очима а дзюбом мае чорно-зелені смуги а хребет і більша часть крил суть чорні, боки тисаві з чорними, поперечними, фулястими смугами. Самичка есть менша, зпід споду і на горлї біла, головка і задна часть шиї суть ржаво-брунатні. Всї роди трачів відзначають ся тим, що мають довший, вузкий майже круглий дзюб, котрого горішна часть кінчить ся міцним, в долину загненим гачком, а в дзюбі мають краем ряд міцних як би шпильочки зубів. Задний палець мае широку шкіряннy плавку. Хвіст есть короткий, широкий і заокруглений. Вітчиною трача карлика есть первістно північна Азия, але звідтам розійшов ся він з одної сторони на захід до Европи, з другої на всхід аж до Америки. Зимою покидае він сторони, де гнїздить ся, і летить більше на полудне та приходить до нас звичайно в другій половинї грудня; лиш коли мае бути остра зима, прилїтае він вже в половинї падолиста, але вже в лютім відлїтае назад. Він держить ся головно рік і лиш з них іде на озера і ставы. Живить ся головно рибами, а попри то також раками і водними комахами. Він уміе дуже добре поринати під воду, а замітне то, що маленьким отвором в леді пускае ся під лїд, плавае там довго і виходить знов тим отвором назад; видко що під водою видить дуже добре і далеко, коли може знову відшукати полонку. О тім як він виводить ся, не звістно доси нїчого. Львівский унїверситет мае в своїм музею аж три окази сего трача. — Присланим примірником не могли ми розпорядити ся в сирім станї після Вашої волї, бо час був за короткий, а птиця могла би була зіпсувати ся і стати нездібною до препарованя. Ми віддали еї длятого на власний кошт (2 зр.) препараторови до випханя. При трошки вільнїйшім часї дамо Вам письменну звістку, бо хочемо з Вами подїлити ся гадкою, на котру, чого певно сподїваемо ся, і Ви згодите ся. А поки що дякуемо сердечно за прислане і за довіре до нас. — **Й. Коп. у Вол.:** Вашому бажаню відповість, здаесь, найлїпше школа танцїв Ксавера Бутковского, Львів, ринок ч. 12, I. поверх. Але чи не богато Ви жадаете від нас, коли хочете, щоби ми осудили, чи Ви за 12 лекций будете могли добре танцювати? Сего Вам і п. Бутковский не скаже наперед. То зависить, бачите, передовсїм від того, чи хто мае „талант в ногах“ і здорову голову, бо при танцях декому часто голова завертае ся; одному таки від самих танцїв, другому від чого иншого. — **Авд. в Гляд.:** На Ваш „вірш“ не можемо знайти приміщеня, бо навіть не можемо й придумати, хто би его потребував, а на місто чей не підемо викрикувати. Не гнївайте ся на нас за то, коли Вам дамо кілька слів ради. Який може бути Ваш „вірш“, коли Ви не уміете й поданя написати і хотїли би того научити ся? Киньте поезию а возьміть ся до прози. Поезия що правда, річ красна, але хто в нїй майстер. Впрочім она дуже не поплатна, особливо в теперішних часах і для деяких поетів на Руси, котрим дуже часто так веде ся, як тому цьвіркунови, що цьвірінькав цїле лїто, а на зиму пішов просити ся до мурашки в комірне, котра через лїто призбирала собі запасу на зиму. Для Вас проза тим важнїйша, що хочете учити ся писати поданя до староства. Коли же знаете польску мову аж так добре, що пишете нею „вірші“, то випишіть собі Podręcznik prawniczy, Dra Andrzeja Cienciały з книгарнї Мілїковского, Львів, ринок, цїна 1 зр. 50 кр. Однакож нїяка книжка, хоч би була, як гора груба, не подасть вам всїх можливих взірцїв. Писати треба учити ся; значить ся, не лиш ставити букви, але й убирати свої гадки в певну форму та класти їх на папір і знати докладно саму річ, про котру пише ся. Словом, треба знати спосіб писаня. Незадовго будемо подавати в „Добрих радах“ способи писана (науку о стилїстицї), коли схочете, будете могли і звідтам користати. — Що-до жаданого поданя змісту згаданої Вами книжки мусимо сказати, що подаемо лиш зміст тих, котрі нам хтось пришле, а й тогди ще зважаемо на то, чи годить ся до того як сам зміст книжки так і цїль та змагане того, хто еї видав або видае.

За редакцию відповідае: **Адам Кроховецкий**.

кортїло бодай раз там скупати ся, щоби побачити в нїй автоматичні чудеса. Не від річи може буде пригадати тут тих Нїмцїв, що ще в шїсдесяти роках досить часто волочили ся зі скринками на плечах та нераз навідували ся до наших шкіл. Побіч маленької панорами в скринцї показували они також автоматичну роботу гірників в копальнях. Неодин школярик на таке диво лиш отворив рот широко і вибалушив очи а до его щастя не ставало більше нїчого, лиш мати таке чудо.

По сїм зрозуміе кождий вагу того рода автоматів, хоч на око так непотрібних винаходів. Они впливали і впливають дуже значно на розвій промислу і торговлї, та дають соткам людий спосіб до житя. Нераз і дрібничка мае велике значіне, бо й цїле житє наше складае ся з самих дрібничок. Забавки для дїтий, хоч і як на око маловажна річ, а преці в инших краях держать цїлі фабрики і великі торговлї. Люди жиють та й мусять жити не лиш з самої землї, але й з промислу. Лиш там, де люди уміють промислом жити, не доводять неурожаї або велика тїснота на земли до такого нещастя, як в краях, де на промислї не знають ся зовсїм або лиш дуже мало; та не мусять люди цїлими масами покидати рідний край.

Аж в наших часах прибрали автомати дїйстно практичне значіне і заняли межи винаходами навіть дуже важне місце. Многі з них дістали призначіне заступати чоловіка в роботї, котра сама по собі не вимагае великої сили, але через то, що часто повтаряе ся, трудить чоловіка, жадае від него богато уваги, забирае богато часу, а при частїйшім еї сповнюваню потребуе богато людий і тим збільшае видаток. Иноді може розходити ся також о часту контролю і догляд, як в день так і в ночи, о дане якогось знаку і т. п. Для чоловіка буває така робота нераз дуже томлячою і не можна еї инакше виконати, лиш в той спосіб, що установить ся богато робітників, або що від часу до часу робітники зміняють ся. Велике значіне автоматів в такій роботї можна легко зрозуміти і можна їх назвати правдивим добродїйством для чоловіка. Механїзм в того рода автоматах бувае навіть часто дуже простий і не коштуе богато; якась звичайна пружина відповідно ужита, маленька підоймочка, кілька зручно уложених колїсець сполучених з якою пружиною та підоймами і т. д., роблять службу за чоловіка. Кождий знае н. пр., яка то важна річ замикати двері, особливо в зимі, а як то трудно там, де ходить богато людий, хоч би лиш в приватних домах, а тим більше в публичних, як н. пр, по всїляких гостинницях, реставрациях, урядах, на двірцях зелїзничих і т. д. Треба би хиба поставити окремого воротаря. Так і було по части давнїйше; але на що тепер, коли двері можуть самі від себе замикати ся? Навіть наші люди придумують собі иноді спосіб, щоби двері самі від себе замикали ся, особливо там, де дома богато дїтий. Роблять то в дуже простий спосіб. Причіпають в горі до дверий довгий мотузок і пускають его просто таки через клинок, вбитий в горі з боку в стїну або через колїсце, а на другім кінци привязують тяжкий камінь. Хто отвирае двері, підтягне заразом і той камінь, а камінь спадаючи відтак замикае їх за ним сам своею вагою. При такім простім механїзмі могла однакож дуже легко стати ся якась пригода; камінь спадаючи або урвавшись міг когось побити. Придумано отже инший спосіб, просту, але дуже сильну пружину, котра прибита одним кінцем до одвірка по серединї межи завісами, а другим до дверий, замикае їх. Коли двері отвирають ся, пружина скручуе ся, коли же пустити їх свобідно, то пружина розкручуючись замикае їх: от і автоматичні двері.

(Дальше буде).

З друкарнї В. Лозиньского під зарядом В. І. Вебера.